آوازهای قمرالملوک وزیری

جلد اول

دستگاه شور و متعلقات آن

گردآوری، تنظیم و نت‌نگاری

سولماز بدری

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور

تهران، ۱۳۹۵

به نام آفریدگار پاک

با توجه به لزوم ثبت و ضبط آثار پیشینیان و ایجاد منابع قابل دسترسی و قابل اطمینان و نیز آشنایی هنرجویان رشته‌ی آواز و نوازندگان دوره‌های عالی و پیشرفته با شیوه‌ها و سبک‌های موسیقی اصیل ایرانی، لازم دیدم اقدام به گردآوری و آوانگاری مجموعه‌ای از آثار هنرمند تأثیرگذار موسیقی ایرانی، بانو قمرالملوک وزیری نمایم.

پرداختن به ابعاد هنری زندگی قمر، محیطی که در آن رشد یافته، تأثیرگذاری شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن زمان و نیز تأثیرپذیری او از موسیقی‌دانان آن دوره، از حوصله‌ی این مجموعه خارج است. فقط می‌توان به ذکر این نکته بسنده کرد که تأثیر عمیق آواز قمر، چه در مؤلفه‌های اجرایی، نظیر گستره‌ی صوتی، اجرای تحریرها، اجرای دقیق فواصل و غیره، و چه از نظر احساسی، اگر نگوییم بی‌نظیر، مسلّماً کم‌نظیر بوده است.

شیوه‌ی نگارش مجموعه‌ی حاضر به همان روش آوانگاری متداول در موسیقی ایرانی است و ضمن حفظ اصالت و ثبت جزئیات اثر، سعی کرده‌ام تا حدّ امکان از پیچیدگی‌های غیرضروری و خسته‌کننده پرهیز نمایم تا امکان استفاده‌ی سهل‌تر و بهتر هنرجویان از کتاب فراهم شود. یکی دیگر از اهداف این مجموعه آشنایی بیشتر نوازندگان دوره‌ی عالی با فرم‌های آوازی و درک بهتر جمله‌های آوازی و تحریرها و استفاده از آن‌ها در بداهه‌نوازی و جواب آوازهاست و به همین دلیل، تکنیک‌های سازی در نت نویسی مورد توجه قرار گرفته است.

در تدوین این مجموعه که شامل آوازهای شور و متعلقات آن است کوشیده‌ام تا حدّ ممکن از تمامی منابع قابل دسترسی استفاده کنم. با توجه به دشواری‌های آوانگاری از روی صفحات قدیمی گرامافون و محدودیت‌های فراوان این صفحات آسیب‌پذیر، کوکِ انتخاب‌شده برای هر اجرا در واقع نزدیک‌ترین کوک به فواصل معمول و متداول است.

نیک می‌دانم مانند همیشه نیازمند راهنمایی‌های استادان بزرگوار موسیقی ایرانی و همکاران گرامی‌ام برای رفع نقایص و ارتقای سطح کیفی این مجموعه هستم. امیدوارم هرچه زودتر بتوانم مجموعه‌ی آوازهای قمرالملوک وزیری در سایر دستگاه‌ها و آوازها را نیز در دسترس علاقه‌مندان قرار دهم.

در گردآوری مجموعه‌ی حاضر از آرشیو مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری آوای مهربانی استفاده نموده‌ام و واجب می‌دانم مراتب سپاس و قدردانی خود را از مدیریت محترم مؤسسه، سرکار خانم عاصمه فندرسکی ابراز نمایم. همچنین از مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور و مدیریت محترم آن، جناب آقای محمد موسوی به خاطر انتشار این مجموعه کمال تشکر و قدردانی را دارم.

سولماز بدری
تابستان ۱۳۹۵

فهرست

۱. دستگاه شور «سُل»: تار ارسلان درگاهی ۸
۲. دستگاه شور «لا»: تار مرتضی نی‌داوود ۱۱
۳. دستگاه شور «رِ»(رضوی): تار مرتضی نی‌داوود، ویلن رضا محجوبی ۱۴
۴. دستگاه شور(حسینی): تار مرتضی نی‌داوود ۱۶
۵. آواز ابوعطا «لا»: ویلن حسین یاحقی ۱۹
۶. آواز ابوعطا «دو»: تار مرتضی نی‌داوود ۲۲
۷. آواز دشتی «سُل»: تار ارسلان درگاهی ۲۵
۸. آواز دشتی «لا»: تار مرتضی نی‌داوود ۲۸
۹. آواز دشتی «سی»: (غم‌انگیز و گیلکی): فلوت یعقوب‌خان رشتی ۳۱
۱۰. آواز دشتی «لا»: تار مرتضی نی‌داوود ۳۳
۱۱. آواز افشاری «سُل»: تار ارسلان درگاهی ۳۵
۱۲. آواز افشاری «سُل»: تار مرتضی نی‌داوود ۳۸
۱۳. آواز افشاری «سُل»: ویلن موسی نی‌داوود ۴۱
۱۴. آواز افشاری «سُل»(مثنوی): تار مرتضی نی‌داوود ۴۴
۱۵. آواز افشاری «سُل»(مثنوی): تار اسماعیل کمالی ۴۶
۱۶. آواز بیات ترک «فا»: تار مرتضی نی‌داوود ۵۰
۱۷. آواز بیات ترک «فا»: تار مرتضی نی‌داوود ۵۳
۱۸. آواز بیات ترک «فا»: تار ارسلان درگاهی ۵۵
۱۹. آواز بیات ترک «سُل»: فلوت یعقوب‌خان رشتی ۵۸